

aanbeveling mag zo'n katechetisch (hand)boek in bepaalde gevallen de kwalificatie 'catechismus' voeren. Een goed voorbeeld vormt de beroemde Catechismus van dr. F. van der Meer uit 1941, waarvoor de toenmalige aartsbisschop van Utrecht, J. de Jong een aanbeveling schreef.⁶ Vaker gaat het om een officiële diocesane publicatie: het boek is dan uitgegeven door of in opdracht van de diocesane bisschop. Bij het merendeel van de in Nederland sinds het herstel van de bisschoppelijke hiërarchie in 1853 en tot 1910 verschenen catechismussen was dit het geval. Elk bisdom kende in deze periode zijn eigen catechismus(sen). Dit waren meestal bewerkingen van catechismi die in het ons omringende buitenland in gebruik waren.

Vanaf 1910 functioneren in ons land zogeheten kerkprovinciale catechismi, eenheidscatechismussen die bestemd zijn voor heel de Utrechtse kerkprovincie.⁷ Daarmee werd het tot dan toe in Nederland zo gekoesterde diocesaan particularisme in elk geval op katechetisch terrein overstegen. De bisschoppen verantwoordden deze omslag in hun beleid door te wijzen op de sterk toegenomen arbeidsmigratie: veel gelovigen moesten voor hun werk regelmatig van het ene naar het andere bisdom verhuizen. Zij zouden alleen maar in verwarring worden gebracht wanneer zij en hun kinderen met steeds andere catechismi werden geconfronteerd. Bovendien was het episcopaat van oordeel dat eenheid van taal toch ook om eenheid met betrekking tot het leren kennen en belijden van geloof en godsdienst vroeg.⁸

De sinds 1910 verschenen eenheidscatechismi vormen als zodanig een aardige illustratie van het vanaf de negentiende eeuw in heel de katholieke kerk gepropageerde streven in de richting van dogmatische en moraaltheologische uniformering en normering. Katechismi gingen met andere woorden steeds meer dienen om overeenstemming te creëren met betrekking tot de presentatie van de inhoud van het katholieke geloof. Dat schiep duidelijkheid en droeg bij tot het behoud van de confessioneel-katholieke identiteit, juist in een periode waarin individualisering en pluraliteit opgang begonnen te maken.

6. F. van der Meer, *Catechismus. Dat is Onderrichting in het ware geloof, met een voorwoord van Z.H. Excellentie mgr. dr. J. de Jong*, Utrecht, 1941.

7. *Katechismus of Christelijke Leer ten gebruike der Nederlandsche Bisdommen*, Utrecht, 1910. Vgl. W.R. de Jong Pr., *Ons Katechismusboekje. Geschiedenis, ontwikkeling, herziening*, Utrecht, 1939, 59-61.

8. Circulaire dd. 25-4-1910 over den nieuwen Katechismus, in: *Collectio epistolarum pastoralium decretorum aliorumque documentorum quae ab Illmo a Revmo Dno Wilhelmo van de Ven Episcopo Buscoducensi, publicata fuerunt annis 1905-1914*, Gestel St. Michaelis, 1914, 298-301.